

DURANCIE

Synonyma: kromě výslovnosti „duranzije“ v regionech Bílých Karpat jiné pojmenování nebylo zjištěno. V okolí Zlína zaznamenáno synonymum Durky.

Výskyt: na Moravě všeobecně, hojně na Slovácku, nejvíce na Hornácku.

Tvar: je variabilní. Kulovitý, oválný až krátce oválný nebo též obráceně vejčitý. Šev je hlubší a jeho okolí je mírně ploché. Temeno je zaoblené se znatelnou hnědou tečkou.

Velikost: střední, dle typů se výška pohybuje od 28 do 35 mm, šířka mezi 22 až 30 mm. Hmotnost od 25 do 30 gramů.

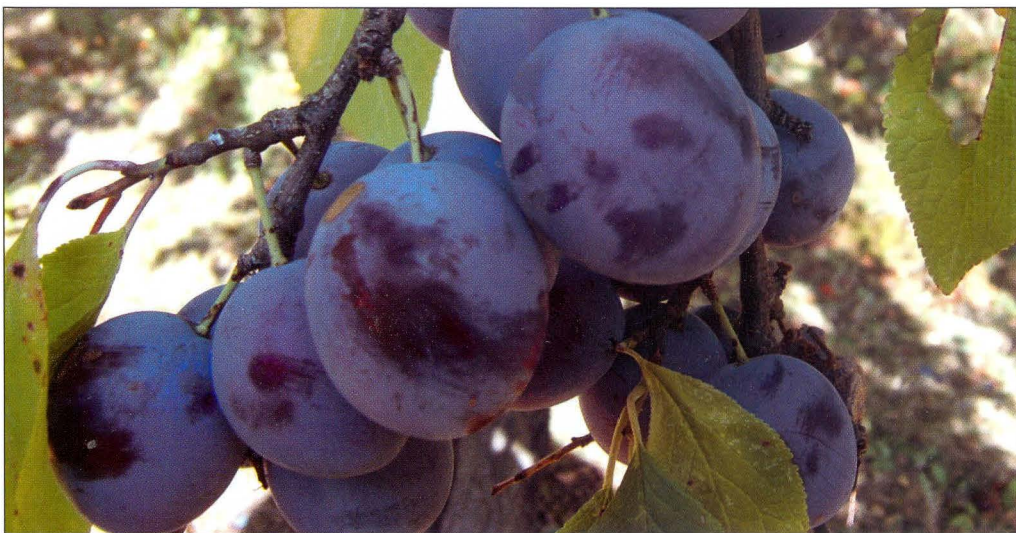
Stopka: středně tlustá, jindy tenká, nesterjně dlouhá od 10 do 20 mm. Většinou rovná, sedí v široké, mělké jamce, mnohdy i na povrchu. Dobře drží u plodu i na větvi, často se vytrhává i s okolní slupkou.

Slupka: je pevná, tenká. Začátkem zrání červeně až fialově namodralá, později přibývá modré (fialově modré) zbarvení. Na zastíněných místech plodu proniká základní, zelená barva. V tmavých místech jsou dobře zřejmé drobné, rzivé, tečkovité i čárkovité lenticely, nejvíce ve stopečné části. Tam plod občas podélně praská. Povrch je šedomodře ojíněný.

Dužnina: je při dozrání polotuhá, později měkká až rozplývavá s jemnými cévami. Barva je žlutavě, nebo zlatově zelená, šťavnatá, velmi sladká, bez výrazné kořenitosti se svým typickým aroma. Chuť a cukernatost je odvislá od stanoviště a příznivého vegetačního období.

Zralost: dozrává nestejně, jak na stromě, tak i v různých lokalitách a regionech. Zraje od poloviny, většinou až koncem září do poloviny října. Plody drží na stromech až do svrasknutí, často až do prvních mrazků.

Pecka: elipsoidní až středně dlouze elipsoidní, někdy též protáhlého srdčitého tvaru. Stopečná část je někdy ohnutá, temeno je většinou oblé s krátkou ostrou špičkou. Výška 23–25

mm, šířka mezi 14 až 17 mm, tloušťka mírně přes 8 mm. Hřbetní rýha úzká, hluboká, místy zarostlá tenkými, vystouplými často přerušovanými hřbetními žebry. Hlavní žebro je středně široké, vystouplé, oblé nebo mírně ostré, břišní rýhy jsou výrazné, široké, středně hluboké, místy zarostlé bočními žebry. Vedlejší žebra se téměř nevyskytují. Povrch je velmi zrnitý, málo hrbolatý.

Poznámka: Odrůda 'Durancie' je na Moravě spolu s typy pravých švestek velmi rozšířena jak v polních sadech a výsadbách, tak i v selských zahradách. Plody se používají především k výrobě povidel, na zavařování, do ovocných knedlíků a také k sušení. Díky své cukernatosti se z nich pálí slivovice. Buďto ze samotných nebo s přidáním pravých švestek. Na Hornácku se na zlepšení duranciového kvasu přidávají plody místní odrůdy 'Švestička'. Původ odrůdy 'Durancie' není objasněn. V našich historických zemích se pravděpodobně začala pěstovat v 15. století a někteří badatelé připouští, že se k nám dostala z Balkánu, resp. Sedmihradska. V současné době se v jiných regionech ČR, tak i v jiných zemích Evropy vyskytuje málo. V jiných krajích má synonyma: Duranče, Duranec, Damastilka, Damastinka, Kadle, Kobylanka, Ovesná slíva, Sedmihradska, Sedmihradské slívy, Sedmihradské švestky, Sedmírky a další. Začátkem minulého století pomologové konstatovali, že „duranci“ se nazývají neustálené různé typy trnoslív, mezi jinými též „psí oka“, „kulatky“, „slivky“ a „pávčata“. A že pouze na Moravě a západním Slovensku je to název pro modroplodé slívy s nekvalitní, pod-

řadnou dužninou a že se hodí jako podnože pro meruňky, ušlechtilé odrůdy švestek a slív. Dnes se 'Durancie' začíná v některých oblastech Bílých Karpat opět rozšiřovat. Důvod je zřejmý. Dobře se rozmnožuje odkopky, příznaky šarky švestky na plodech nejsou tak znatelné (nebo žádné) jako u pravých švestek a plody málo červiví. Plodnost je vysoká a dá se hnojením a řezem regulovat a předcházet tak střídavé plodnosti. Povidla a další výrobky z nich se kvalitou blíží kvalitě výrobkům z odrůdy 'Švestka domácí', některé je i předčí. Pokud se 'Durancie' pěstuje v dobrých záhřevných půdách a na stanovišti, které je dostatečně zásobeno živinami a přiměřenou vlhkostí, málokdy pěstitele zklame. Pěstitelské zkušenosti říkají, že v půdách těžkých, studených, byť výživných (např. na Hané), durancie nedosahují kvality hornáckých plodů. Totéž lze říci o plodech 'Durancie' z vyšších poloh Valaška. Tato odrůda nebyla dostatečně pomologicky zkoumána. Nebyly soustředěny různé typy na jedno kontrolní stanoviště. Nebyla provedena selekce. I když mnohaleté pěstitelské zkušenosti říkají, že kvalita plodů je závislá na stanovišti, přesto by práce v problematice ekotypů durancií byla prospěšná. Byli nalezeni jedinci, kteří vykazovali negativní reakci na ELISA testy přítomnosti viru šarky. Kromě zmíněných vlastností nutno podotknout, že 'Durancie' rodí poměrně brzy, později rozkvétá a květy jsou otužilé vůči jarním mrazíkům. Odrůda je samosprašná. Plody dobře drží na větvích a téměř nepadají. Pokud je nadúroda a plody jsou stěsnané ve shlucích, bývají poškozovány moniliovou hnilobou. Pokud je koruna příliš zahuštěna, je dřevo napadáno puklicemi. Při velké úrodě se větve snadno lámou, protože jejich dřevo je oproti jiným slivoním křehčí. Plody někdy dozrávají již koncem srpna, většinou v září a na stromech se mohou udržet někdy až do začátku zimy. V polozralém stavu se výborně přepravují. V první polovině 20. století byla 'Durancie' doporučována jako generativně množená podnož. Školkařská praxe ji však během několika desetiletí téměř vyloučila.

